Lietas arhīva Nr. CA-0134-20/6
ECLI:LV:RAT:2020:1110.C33514516.11.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2020.gada 10.novembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja Dz.Zvaigznekalna- Žagare,
tiesnesis J.Freimanis,
tiesnese I.Ramane,

izskatīja rakstveida procesā Rīgā, Brīvības bulvārī 34, civillietu AS „Latzemes aktīvi" (iepriekšējie nosaukumi - AS „Latzemes nekustamie īpašumi", AS „Reversed", AS „Paraugtipogrāfija") prasībā pret /pers. D/ par atprasījumu jebkāda pamata trūkuma dēļ, sakarā ar AS „Latzemes aktīvi" apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu nama 2016.gada 28.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] AS „Latzemes aktīvi" (iepriekšējie nosaukumi: no 1997.gada 18.jūnija līdz 2010.gada 21.maijam - AS „Paraugtipogrāfija"; no 2010.gada 21.maija līdz 2011.gada 26.aprīlim - AS „Latzemes nekustamie īpašumi"; no 2011.gada 26.aprīļa līdz 2016.gada 17.augustam - AS „Reversed"; no 2016.gada 17.augusta līdz 2017.gada 12.jūnijam - AS „Latzemes nekustamie īpašumi") reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā 1997.gada 18.jūnijā, bet 2003.gada 30.maijā ierakstīta komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru /reģistrācijas numurs/.

AS „Latzemes nekustamie īpašumi" 2005.gada 11.jūlijā ierakstīta komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru /reģistrācijas numurs/.

Ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra 2010.gada 21.maija lēmumu Nr. 6-12/64500 reģistrēta reorganizācija - pievienojot AS „Latzemes nekustamie īpašumi" (pievienojamā), vienotais reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, AS „Paraugtipogrāfija" (iegūstošā), vienotais reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/ (turpmāk - AS „Latzemes aktīvi"). Vienlaikus AS „Latzemes nekustamie īpašumi", vienotais reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, izslēgta no komercreģistrā.

Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2012.gada 28.maija lēmumu pasludināts AS „Latzemes aktīvi" maksātnespējas process.

[2] 2016.gada 21.aprīlī maksātnespējīgās AS „Latzemes aktīvi" administrators Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu namā cēla prasību pret /pers. D/ par atprasījumu jebkāda pamata trūkuma dēļ, kurā, pamatojoties uz Civillikuma 2376., 2378., 2389., 2390.pantu, lūdza piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai naudas līdzekļus 14 228,72 EUR, likumiskos procentus par laiku līdz 2016.gada 19.aprīlim 5 633,42 EUR un noteikt tiesības saņemt no atbildētāja likumiskos 6 % gadā līdz sprieduma izpildei.

[2.1] Prasības pieteikumā norādīts, ka, veicot maksātnespējīgās AS „Latzemes aktīvi" grāmatvedības dokumentu pārbaudi, administrators konstatēja, ka 2006.gada 13.novembrī un 20.decembrī atbildētājs bez nekāda tiesiska pamata no AS „Latzemes nekustamie īpašumi", kuras tiesību pārņēmēja ir prasītāja, kopā saņēma 10 000 LVL jeb 14 228,72 EUR. Atbildētājs pašrocīgi parakstījās par šo naudas līdzekļu saņemšanu otrpus dokumentam, uz kura 2006.gada 9.novembrī noformēta vienošanās, kas noslēgta starp /pers. G/ kā rokasnaudas ņēmēju un AS „Latzemes nekustamie īpašumi" (tās vārdā rīkojās valdes loceklis /pers. H/) kā rokasnaudas devēju, ar kuru rokasnaudas ņēmējs apņēmās pārdot rokasnaudas devējai nekustamā īpašuma /adrese A/, ½ domājamo daļu un gadījumā, ja netiks noslēgts pirkuma līgums, atmaksāt rokasnaudas devējai 30 000 LVL. Proti, otrpus dokumentam atbildētājs apliecināja, ka 2006.gada 13.novembrī un 20.decembrī saņēmis katrā reizē 5 000 LVL, lai gan viņš nav minētās vienošanās dalībnieks.

Tādējādi no atbildētāja par labu maksātnespējīgajai AS „Latzemes aktīvi" kā AS „Latzemes nekustamie īpašumi" tiesību pārņēmējai piedzenama nepamatoti saņemtā nauda 14 228,72 EUR un piedzenami likumiskie procenti 5 633,42 EUR par svešas naudas lietošanu, kas aprēķināti uz 2016.gada 19.aprīli.

[3] /pers. D/ rakstveida paskaidrojumu par prasību tiesā neiesniedza.

[4] Ar Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu nama 2016.gada 28.jūlija spriedumu prasība noraidīta, spriedums pamatots ar šādiem apsvērumiem.

[4.1] 2006.gada 13.novembrī un 20.decembrī atbildētājs parakstījās par 5 000 LVL saņemšanu, bet apstrīd, ka šo naudu saņēmis no prasītājas kā aizdevumu vai citādā veidā, jo nekad nav veicis darījumus ar prasītāju. Prasītāja uzskata, ka tās rīcībā esošais dokuments apliecina, ka atbildētājs bez jebkāda pamata saņēmis naudu.

Prasītāja nepamatoti uzskata, ka šajā lietā pierādīšanas pienākums ir atbildētājam, jo Civilprocesa likuma normas neparedz pierādīšanas pienākuma pāreju uz atbildētāju, pirms prasītāja ir pierādījusi savu prasījumu pamatotību.

[4.2] Atbildētāja parakstītajā dokumentā nav norādīts, no kā un kādam nolūkam nauda nodota, par ko saņemta un nav norādes, ka tas būtu aizdevums vai parādzīme. Prasītāja nav pierādījusi, ka nauda, par kuras saņemšanu atbildētājs parakstījās, ir bijusi prasītājas manta. Fakts, ka prasītājas rīcībā ir šāds dokuments, nepierāda to, ka naudu atbildētājs saņēma no prasītājas un tā pie viņa nonāca bez tiesiska pamata.

Judikatūrā un tiesību doktrīnā atzīts, ka atprasījums jebkāda pamata trūkuma dēļ ir iespējams šādos gadījumos: ja izpildījums ir izdarīts uz spēkā neesoša tiesiska darījuma pamata vai vispār bez jebkādas izpildījuma devēja un izpildījuma saņēmēja norunas par tiesisku attiecību nodibināšanu; ja

atprasāmais priekšmets ir nonācis atbildētāja mantā nevis ar prasītāja dotu izpildījumu, bet gan citādā veidā.

Turklāt prasītājam ir jāpierāda atprasāmā priekšmeta sākotnējā atrašanās viņa mantā un tas, ka šis priekšmets atrodas atbildētāja mantā bez tiesiska pamata *(sk. Augstākās tiesas Senāta spriedumi lietās Nr.SKC-66/2007, SKC-121/2013; Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. - R.: Mans īpašums, 1998, 665.lpp.).*

Ievērojot Civilprocesa likuma 149.panta ceturto daļu, 2016.gada 25.aprīlī prasītājai lūgts iesniegt papildus pierādījumus. Tas netika izdarīts, līdz ar to prasība nav pierādīta un procesuālās ekonomijas nolūkā tiesa nevērtē prasītājas argumentus par noilguma termiņa skaitīšanu.

[5] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2016.gada 23.augusta lēmumu izbeigts AS „Latzemes aktīvi" maksātnespējas process un atjaunota sabiedrības maksātspēja.

[6] AS „Latzemes aktīvi" iesniedza apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu pilnībā un lūdzot prasību apmierināt, norādot šādus apsvērumus.

[6.1] Prasītājai bija jāpierāda tikai mantas nodošanas fakts un jānorāda uz saņemšanas tiesiskā pamata neesamību, bet uz atbildētāju gulstas tiesiska pamata esamības pierādīšanas pienākums. Naudas līdzekļu saņemšanu apstiprina atbildētāja paraksts. Fakts, ka dokuments ar parakstu par naudas līdzekļu saņemšanu atrodas prasītājas rīcībā, apliecina atprasāmā priekšmeta sākotnējo atrašanos prasītājas mantā un nav ticis apstrīdēts. Līdz ar to prasītāja ir pierādījusi, ka atbildētājs ir saņēmis no prasītājas naudu, bet atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus par darījuma būtību un tiesisko pamatu naudas līdzekļu saņemšanai.

[7] 2017.gada 5.aprīlī /pers. D/ tiesā iesniedzis lūgumu izskatīt lietu bez viņa klātbūtnes, norādot, ka spriedumu uzskata par likumīgu un pamatotu, bet apelācijas sūdzību lūdz noraidīt.

[8] 2017.gada 12.aprīlī, ievērojot apelācijas instances tiesas noteikto pienākumu iesniegt papildu pierādījumus, Rīgas apgabaltiesā saņemts prasītājas pieteikums par pierādījumu iesniegšanu, kam pievienoti vairāki dažādu instanču tiesu nolēmumi. Pieteikumā precīzāk izskaidrots, ka nauda samaksāta atbildētājam, lai nākotnē noslēgtu ar viņu komercaģenta līgumu par nekustamā īpašuma /adrese A/, iegādi, kas netika noslēgts, jo /pers. G/ nebija tiesību īpašumu pārdot, ko apliecina attiecīgie tiesas nolēmumi.

[9] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 27.aprīļa spriedumu prasība apmierināta: no atbildētāja prasītājas labā piedzīti 14 228,72 EUR, likumiskie procenti 8 264,74 EUR par laiku līdz 2016.gada 4.augustam un ar lietas vešanu saistītie izdevumi 1 500 EUR, bet par labu valstij – valsts nodeva 1 938,68 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5,36 EUR; prasītājai noteiktas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētāja likumiskos 6 % gadā no 14 228,72 EUR.

[10] Izskatot lietu sakarā ar /pers. D/ kasācijas sūdzību, Latvijas Republikas Senāts ar 2019.gada 8.marta spriedumu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 27.aprīļa spriedumu atcēla un lietu nodeva jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[11] Pamatojoties uz 2020.gada 10.jūnija likuma „Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums" 10.pantu, civillieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[12] Pārbaudot lietas materiālus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība un apelācijas sūdzība nav pamatota un ir noraidāma, turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[12.1] Civillietu tiesas kolēģija vadās no Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas, ka *apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.*

Apelācijas sūdzībā spriedums tiek pārsūdzēts pilnā apmērā, neapstrīdot tiesas nodibināto, ka 2006.gada 13.novembrī un 20.decembrī atbildētājs parakstījās par 5 000 LVL saņemšanu.

[12.2] Civilprocesa likuma 192.pants nosaka, ka *tiesa taisa spriedumu par prasībā noteikto prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas.*

Atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta otro daļu, *apelācijas instance izskata tikai tos prasījumus, kas izskatīti pirmās instances tiesā. Prasības priekšmeta vai pamata grozīšana nav pieļaujama.*

Saskaņā ar tiesību teorijā atzīto, prasība satur divus elementus – priekšmetu un pamatu, kas veido prasības saturu.

Savukārt tiesai, taisot spriedumu, ir saistošs prasītāja materiāltiesiskais prasījums, kura pamatotību tai jāpārbauda, kā arī pamats – apstākļi (juridiskie fakti), uz kuriem prasītājs balsta prasījumu *(sk. Civilprocesa likuma 192.pantu, sal. Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 23.maija sprieduma lietā Nr. SKC-248/2012 (C07090808) 8.1.punktu, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 22.novembra sprieduma lietā Nr. SKC-397/2016 (C04225411) 7.punktu).*

Prasītāja materiāltiesiskais prasījums ir prasības priekšmets, kas izskatāmajā gadījumā ir naudas līdzekļu piedziņa.

Prasības pamatu veido apstākļi, uz kuriem prasītājs pamato savu prasījumu, un izskatāmajā strīdā prasījuma pamats naudas piedziņai no atbildētāja ir apstāklis, ka naudas līdzekļus atbildētājs no prasītājas saņēmis bez jebkāda tiesiska pamata, tāpēc prasītājai ir tiesības tos atprasīt, ievērojot Civillikuma 2376., 2378., 2389., 2390.pantu, kā arī piedzīt no atbildētāja likumiskos procentus par svešas naudas lietošanu.

[12.3] Prasība par naudas atprasījumu sākotnēji pamatota ar to, ka atbildētājs 2006.gada 13.novembrī un 20.decembrī bez jebkāda tiesiska pamata no AS „Latzemes nekustamie īpašumi" saņēmis 10 000 LVL (5 000 LVL + 5 000 LVL) jeb 14 228,72 EUR. Naudas saņemšanu no AS „Latzemes nekustamie īpašumi", prasītājas ieskatā, apliecina atbildētāja paraksti par attiecīgu summu saņemšanu uz dokumenta, kur viņš nemaz nav minēts kā 2006.gada 9.novembrī noslēgtās vienošanās dalībnieks. Līdz ar to atbildētājam nebija tiesību saņemt naudu no rokasnaudas devējas AS „Latzemes nekustamie īpašumi". Savukārt prasītājai kā AS „Latzemes nekustamie īpašumi" tiesību pārņēmējai ir tiesības no atbildētāja atprasīt nepamatoti saņemtos 10 000 LVL jeb 14 228,72 EUR, kā arī piedzīt no atbildētāja likumiskos procentus par svešas naudas lietošanu.

Apelācijas sūdzībā prasītāja uzturēja minēto pozīciju, t.i., ka nauda jau sākotnēji nonāca atbildētāja rīcībā bez jebkāda tiesiska pamata.

[12.4] Apelācijas tiesvedības laikā 2017.gada 5.aprīļa tiesas sēdē prasītājas pārstāvis, no vienas puses, uzturēja šo pozīciju, bet, no otras puses, paskaidroja, ka sākotnēji atbildētājam tomēr bija pamats saņemt attiecīgus naudas līdzekļus kā starpniekam, kurš veicināja darījuma noslēgšanu starp AS „Latzemes nekustami īpašumi" un /pers. G/, un lūdza iespēju iesniegt papildu pierādījumus, kas šos apstākļus apstiprina.

2017.gada 12.aprīlī tiesā iesniegtajā prasītājas pieteikumā par jaunu pierādījumu – tiesas nolēmumu citās lietās – pievienošanu lietas materiāliem precīzāk izskaidrots, kāpēc atbildētājs saņēmis no AS „Latzemes nekustamie īpašumi" kopumā 10 000 LVL, proti, ka nauda samaksāta atbildētājam, paužot nodomu nākotnē noslēgt ar viņu komercaģenta (komersanta, kas pilnvarots citas personas vārdā un labā pastāvīgi slēgt darījumus ar trešajām personām vai arī sagatavot to noslēgšanu) līgumu par visa nekustamā īpašuma /adrese A/, iegādi. Tomēr komercaģenta līgums tā arī netika noslēgts, jo /pers. G/ nebija tiesību pārdot nekustamā īpašuma /adrese A/, ½ domājamo daļu, ko apliecina attiecīgie tiesas nolēmumi. AS „Latzemes nekustamie īpašumi" maldīgi uzskatīja, ka atbildētājs ir komercaģents, kuram avansā pienākas provīzija. Tas nozīmē, ka atbildētājs saņēmis no AS „Latzemes nekustamie īpašumi" 10 000 LVL bez tiesiska pamata, maldinot AS „Latzemes nekustamie īpašumi" par /pers. G/ tiesībām pārdot nekustamo īpašumu /l.l.61/.

[12.5] Atbildētājs savus iebildumus pret prasību pamato ar apstākli, ka viņš nav iesaistījies nekādos darījumos ar AS „Latzemes nekustamie īpašumi", kuras tiesību pārņēmēja ir prasītāja, kā arī no tās nekad nav saņēmis naudas līdzekļus.

[12.6] Tiesību normas, ar kurām pamatota prasība, iekļautas Civillikuma ceturtās daļas deviņpadsmitās nodaļas piektajā apakšnodaļā „Prasījumi no netaisnas iedzīvošanās".

Saskaņā ar Civillikuma 2376.pantu, *atprasījuma tiesības priekšmets ir vai nu tā atdošana, kas izpildīts bez attiecīgas saistības, vai, ja šis izpildījums vairs nepastāvētu, tā vērtības atlīdzība*.

Atbilstoši Civillikuma 2378.pantam, *ja dotas atvietojamas lietas, tad jāatdod tās pašas šķiras un tāda paša labuma lietas*.

Saskaņā ar Civillikuma 2389.pantu, *ja kādam ir bez jebkāda pamata kāds priekšmets no otra mantas, tad to var no viņa atprasīt*.

Attiecībā uz šādu atprasījumu nav nekādas nozīmes, vai tāda priekšmeta iegūšanai nav bijis pamata no paša sākuma, jeb vai pamats, kas agrāk ir bijis, vēlāk atkritis.

Civillikuma 2390.pants noteic, ka *par atprasījuma priekšmetu ir spēkā 2376.-2380.panta noteikumi.*

Tiesību doktrīnā atzīts, ka Civillikuma 2369.-2392.panta noteikumu mērķis ir panākt taisnīgu izlīdzinājumu starp prasītāju un atbildētāju. Pirmkārt, tiek novērsts atbildētāja mantas neattaisnots pieaugums, otrkārt, prasītājam tiek atdots tas, kas sakarā ar iedzīvošanos atrodas atbildētāja mantā. Tomēr minēto normu noteikumu primārais uzdevums ir nevis prasītāja mantas iepriekšējā stāvokļa atjaunošana, bet gan atbildētāja mantas neattaisnota pieauguma novēršana. Ar to noteikumi par prasījumiem no netaisnas iedzīvošanās atšķiras no noteikumiem par zaudējumu atlīdzību, kuru galvenais uzdevums ir atjaunot prasītāja mantas agrāko stāvokli, neievērojot to, kā zaudējumu atlīdzība ietekmēs atbildētāja mantu *(sk. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 2000, 648.lpp., Torgāns K. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 310.lpp.)*.

Tātad, lai atzītu, ka atprasījums jebkāda pamata trūkuma dēļ ir dibināts, jākonstatē (jānodibina ar pierādījumiem) atbildētāja mantas neattaisnots pieaugums.

[12.7] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 476.panta pirmo daļu, *likuma tulkojums, kas izteikts kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāts tiesai, kas šo lietu izskata no jauna*

Latvijas Republikas Senāts 2019.gada 8.marta sprieduma 9.2.punktā norādījis, ka ‚gan tiesību doktrīnā, gan judikatūrā, kas izveidojusies, iztulkojot Civillikuma 2389.pantu, norādīts, ka atprasījums jebkāda pamata trūkuma dēļ (*condictio sine causa)* ir iespējams šādos gadījumos: 1) ja izpildījums ir izdarīts uz spēkā neesoša tiesiska darījuma pamata vai vispār bez jebkādas izpildījuma devēja un izpildījuma saņēmēja norunas par tiesisku attiecību nodibināšanu; 2) ja atprasāmais priekšmets ir nonācis atbildētāja mantā nevis ar prasītāja dotu izpildījumu, bet gan citādā veidā. Turklāt prasītājam jāpierāda atprasāmā priekšmeta sākotnēja atrašanās viņa mantā un tas, ka šis priekšmets atrodas atbildētāja mantā bez tiesiska pamata (*sk. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 2000, 665.lpp., Torgāns K. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 315.lpp., Augstākās tiesas Senāta 2005.gada 20.aprīļa spriedumu lietā Nr. SKC-246/2005 (C06027103), 2007.gada 14.februāra spriedumu lietā Nr. SKC-66/2007 (C11063805), 2012.gada 8.februāra sprieduma lietā Nr. SKC-7/2012 (C04342005) 8.1.punktu, 2013.gada 5.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKC-121/2013 (C28323610) 6.punktu, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 30.oktobra sprieduma lietā Nr. SKC-132/2015 (C29550710) 10.punktu, 2016.gada 24.februāra sprieduma lietā Nr. SKC-58/2016 (C31540212) 7.punktu, 2016.gada 29.novembra sprieduma lietā Nr. SKC-245/2016 (C28300413) 6.punktu, 2016.gada 30.novembra sprieduma lietā Nr. SKC-356/2016 (C29527713) 7.1.punktu, 2017.gada 25.maija sprieduma lietā Nr. SKC-163/2017 (C30786512) 5.1.punktu)*.

Ņemot vērā minēto, Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu un Civillikuma 1838.panta pirmo daļu, konkrētajā gadījumā prasītājai jāpierāda, ka AS „Latzemes nekustamie īpašumi" 2006.gada 13.novembrī un 20.decembrī samaksāja 10 000 LVL (5 000 LVL + 5 000 LVL) atbildētājam, proti, atprasāmā naudas summa sākotnēji atradās AS „Latzemes nekustamie īpašumi" mantā un tā nonākusi atbildētāja mantā bez tiesiska pamata."

[12.8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu, *katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība*

Civilprocesa likuma 97.panta pirmā daļa noteic, ka *tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.*

[12.9] Saskaņā ar Civillikuma 1838.panta pirmo daļu, *ka samaksa izdarīta, jāpierāda tam, kas to apgalvo.*

Civillikuma 1838.panta otrā daļa noteic, k a *pierādīt samaksu var ar visiem atļautiem pierādījuma līdzekļiem, bet sevišķi ar rakstisku apliecinājumu jeb kvīti; samaksas saņēmējs nedrīkst atteikties to izdot parādniekam.*

Atbilstoši panta trešajai daļai, *kvīti var izrakstīt vai nu uz paša parāda akta, ja tāds ir, vai atsevišķi.*

Atbildētājs pašrocīgi parakstījies par naudas līdzekļu saņemšanu otrpus dokumentam, uz kura 2006.gada 9.novembrī noformēta vienošanās, kas noslēgta starp /pers. G/ kā rokasnaudas ņēmēju un AS „Latzemes nekustamie īpašumi" (tās vārdā rīkojās valdes loceklis /pers. H/) kā rokasnaudas devēju, ar kuru rokasnaudas ņēmējs apņēmās pārdot rokasnaudas devējai nekustamā īpašuma /adrese A/, ½ domājamo daļu un gadījumā, ja netiks

noslēgts pirkuma līgums, atmaksāt rokasnaudas devējai 30 000 LVL. Proti, otrpus minētajam dokumentam atrodas šādi divi uzraksti: 1) „saņēmu 5 000 Ls, pieci tūkstoši lati. 13.11.2006." un atbildētāja paraksts; 2) „saņēmu 5 000 Ls, pieci tūkstoši latus. 20.12.2006." un atbildētāja paraksts /l.l.6/.

No minēto uzrakstu satura izriet, ka tie apliecina vienīgi naudas saņemšanas faktu, taču neatspoguļo šī fakta sasaisti ar minēto vienošanos, kā arī konkrētu personu, kura nodevusi šīs naudas summas atbildētājam.

[12.10] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 3.oktobra spriedumu civillietā Nr. C04277807 (C-0214-12/6) atcelts 2006.gada 15.decembrī starp prasītāju un /pers. G/ noslēgtais pirkuma līgums par nekustamā īpašuma /adrese A/, pirkšanu un pārdošanu atzīstot, ka /pers. G/ ir ļaunticīgs ieguvējs, kurš pircēja gribu nopirkt īpašumu panāca ar viltu, maldinot prasītāju par savām īpašuma tiesībām, tāpēc prasītāja ir tiesīga atprasīt /pers. G/ pirkuma maksu pilnā apmērā /l.l.62-65/.

No lietai pievienotā Augstākās tiesas 2014.gada 27.novembra lēmuma krimināllietā Nr. 11088002707 (SKK-707/2014) redzams, ka Augstākā tiesa atstājusi negrozītu Rīgas apgabaltiesas 2014.gada 4.jūlija spriedumu, ar kuru /pers. G/ atzīts par vainīgu saskaņā ar Krimināllikuma 177.panta trešo daļu un sodīts par svešas mantas un tiesību uz svešu mantu iegūšanu ar viltu (krāpšanu) lielā apmērā /l.l.66-71/.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka prasītājas iesniegtie tiesas nolēmumi nepierāda atbildētāja sasaisti ar notikušo nelikumīgo nekustamā īpašuma /adrese A/, atsavināšanas darījumu, kā arī nepierāda atbildētāja saistību ar AS „Latzemes nekustamie īpašumi" vai /pers. G/.

Līdz ar to šie tiesas nolēmumi nepierāda prasītājas pozīcijas maiņu, sasaistot naudas nodošanu atbildētājam ar komercaģenta (starpnieka) pakalpojumiem, jo lietā šādi pierādījumi nav atrodami un šādi fakti nav nodibināti prasītājas lietā iesniegtajos tiesu nolēmumos, kuros atbildētājs vispār nav pieminēts.

[12.11] Kasācijas instances tiesa izskatāmajā lietā norādījusi, ka AS „Latzemes nekustamie īpašumi" bija komersants, kuram normatīvajos aktos (piemēram, likumā „Par grāmatvedību", Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumos Nr. 584 „Kases operāciju uzskaites noteikumi", Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumos Nr. 585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju") izvirzītas augstākas prasības skaidrās naudas plūsmas kontrolei un darījumu atspoguļošanai attiecīgajos grāmatvedības dokumentos. Proti, saimnieciskiem darījumiem (arī skaidras naudas izmaksai) jābūt atspoguļotiem uzņēmuma grāmatvedībā un iegrāmatotiem grāmatvedības reģistros. Lietas materiālos nav atrodams neviens pierādījums, kas apliecinātu, ka AS „Latzemes nekustamie īpašumi" grāmatvedības dokumentos atspoguļota un grāmatvedības reģistros iegrāmatota skaidras naudas izmaksa 2006.gada 13.novembrī un 20.decembrī, kopā 10 000 LVL. Līdz ar to nav saprotams, balstoties uz kādiem konkrētiem pierādījumiem, apelācijas instances tiesa atzinusi par pierādītu atprasāmās naudas summas sākotnēju atrašanos AS „Latzemes nekustamie īpašumi" mantā (sprieduma 9.4.punkts).

Arī pēc lietas izskatīšanas Latvijas Republikas Senātā prasītāja šādus pierādījumus nav iesniegusi, jo visi prasītājas lietā iesniegtie dokumenti pēc kasācijas instances tiesas attiecas tikai un vienīgi uz puses procesuālo tiesību pārņemšanu.

Līdz ar to ir pamats atzīt, ka AS „Latzemes nekustamie īpašumi" grāmatvedības dokumentos skaidras naudas izmaksas fakts 2006.gada 13.novembrī un 20.decembrī, kopā 10 000 LVL apmērā nav atspoguļots. Minētais ir pamats secinājumam, ka prasītāja nav pierādījusi, ka atprasāmā naudas summa sākotnēji atradās AS „Latzemes nekustamie īpašumi" mantā, no kurienes tā nonāca atbildētāja mantā bez tiesiska pamata.

Ievērojot visu iepriekš minēto, prasības apmierināšanai nav pamata.

[12.12] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa lietas apstākļus ir novērtējusi vispusīgi un objektīvi, un prasību pamatoti noraidīja, atzīstot to par nepierādītu. Līdz ar to apelācijas sūdzība neguva apstiprinājumu un nav pamats prasību apmierināt.

[12.13] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, *pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.*

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 33.panta otro daļu *tiesas izdevumi ir valsts nodeva, kancelejas nodeva un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi*.

No lietas materiāliem nav redzams, ka atbildētājam būtu bijuši tiesas izdevumi, līdz ar to piedziņai no prasītājas atbildētāja labā nav pamata.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu, *ja prasību noraida, atstāj bez izskatīšanas vai ja prasītājs atsakās no prasības, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.*

No lietas materiāliem redzams, ka pie prasības celšanas un apelācijas sūdzības iesniegšanas prasītāja bija maksātnespējīga juridiska persona, kura saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 10.punktu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos bija atbrīvota.

Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2016.gada 23.augusta lēmumu AS „Latzemes aktīvi" maksātnespējas process izbeigts un atjaunota sabiedrības maksātspēja.

Ievērojot minēto, no prasītājas valsts ienākumos piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie tiesas izdevumi, kas radušies pēc 2016.gada 23.augusta.

No Tiesu informācijas sistēmas redzams, ka pēc prasītājas maksātspējas atjaunošanas ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu un pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu bija 6,64 *euro*, kas saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktu un 42.panta otro daļu piedzenami no prasītājas valsts ienākumos.

[12.14] No lietas materiāliem nav redzams, ka /pers. D/ būtu bijuši ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta noteikumiem būtu piedzenami viņa labā.

[12.15] Civilprocesa likuma 204^1.pants nosaka, ka tiesa taisot spriedumu par tiesāšanās izdevumu piedziņu, nosaka termiņu, kas nevar būt garāks par desmit dienām, sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar iepriekš minēto un vadoties no Civilprocesa likuma 432., 433., 434.panta, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

AS „Latzemes aktīvi" (iepriekšējie nosaukumi - AS „Latzemes nekustamie īpašumi", AS „Reversed", AS „Paraugtipogrāfija") prasību pret /pers. D/ par atprasījumu jebkāda pamata trūkuma dēļ **noraidīt**.

Piedzīt no AS „Latzemes aktīvi", reģistrācijas Nr.40003347400, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos tiesas izdevumus 6,64 *euro* (seši *euro* 64 centi), kas iemaksājami kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: civillietu identificējoši dati.

Noteikt prasītājai termiņu tiesas sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas, iesniedzot Rīgas apgabaltiesā samaksu apliecinošu dokumentu par valsts labā piedzīto tiesas izdevumu samaksu.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senātā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja Dz.Zvaigznekalna-Žagare
Tiesnesis J.Freimanis
Tiesnese I.Ramane